

EUROCENTRIČNA ORIJENTALIZACIJA REVOLUCIJE U ROJAVI U SLUŽBI ONEMOGUĆAVANJA USPOSTAVE INTERNACIONALNE ANTIKAPITALISTIČKO- FEMINISTIČKE BORBE

Analiza medijske reprezentacije

Apstrakt: Tijekom proteklih godina Revolucija u Rojavi postala je subjektom mnogih neadekvatnih prikaza ženske antikapitalističke borbe u zapadnom diskursu. Moguće je reći da je revolucija u Rojavi prikazana na dva glavna načina čija je interakcija najočitija upravo na primjeru žena, njezinih sudionica. S jedne strane, ona postaje revolucijom stereotipnih 'ljepotica s puškama' koje pune naslovnice i svojom egzotičnom, no opet konvencionalnom ljepotom, pripisanom im docilnošću i nježnošću predstavljaju protutežu barbarizmu boraca Islamske države, dok rukovanjem oružjem odmiču od patrijarhalnih normi tek onoliko koliko je dovoljno za ispunjenje muške fantazije 'žene ratnice'. S druge strane, 'zapadni pogled' ovaj nadasve inovativni sjeverno-sirijski društveni pokret reducira se na 'egzotični eksperiment' koji ne može biti prihvaćen kao ravnopravan civilizacijskim dosezima kapitalističkog zapada, ali i privilegiranom uvidu velikog dijela antikapitalističke (feminističke) ljevice koja unutar njegovih okvira djeluje. Razlog tome je zapadna orijentalizacija istočnih pokreta koja iste postavlja u okvir 'neciviliziranih divljaka', a žene pripadnice istih prikazuje kao submisivne žrtve koje nisu sposobne za vlastitu borbu bez vanjskih intervencija. Navedena shvaćanja otežavaju suradnju srodnih zapadnih i istočnih pokreta kao i internacionalno djelovanje, pritom olakšavajući održavanje postojećeg patrijarhalno-kapitalističkog statusa quo. Cilj ovog rada stoga jest pružiti kritički osvrt na popularne oblike prikazivanja revolucije u Rojavi, analizirati moduse eurocentrične percepcije kakvi se javljaju kod antikapitalističkih/feminističkih pokreta, ali i ponuditi moguća adekvatna rješenja za ostvarenje ujedinjenog, internacionalnog djelovanja protiv zajedničkog neprijatelja – hijerarhijski uređenog patrijarhalno-kapitalističkog sistema unutar kojeg uspostava istinske društvene jednakosti nikad neće biti moguća.

Ključne riječi: eurocentrizam, medijski prikaz, orijentalizacija, Rojava, YPJ, solidarnost

* kpivelja@gmail.com

1. Uvod

Kako bi razumijevanje konteksta ženskog pokreta u Rojavi uopće bilo moguće, prvo je potrebno iste prikazati unutar geopolitičkog konteksta područja zapadnog Kurdistan (što u doslovnom prijevodu označava Rojavu). Zapadni Kurdistan područje je koje se sa sirijske strane proteže uz sjevernu granicu Sirije i Turske. Momentum Arapskog proljeća koje je zahvatilo Siriju početkom desetljeća i iz manjih mirnih prosvjeda održanih 26. siječnja 2011. preraslo u žestoke unutarnje sukobe isprva potaknute revoltom građanki i građana sirijskog grada Dara'a spram mučenja studenata optuženih za crtanje protuvladinih grafita, pokazao se plodnim tlom za plasiranje ideja iza kurdskog pokreta široj javnosti.¹⁷

Kao odgovor na rastuće nemire u državi te zahtjeve građana i građanki za reformama te konačno i svrgavanjem režima Bashara al-Assada¹⁸,

„Sirijske snage sigurnosti privodile su političke protivnike, a poslužile su se i tenkovima i snajperima kako bi otjerale ljude s ulice. Voda i struja su isključeni, a sigurnosne snage počele su zapljenjivati brašno i hranu u posebno nemirnim područjima. Sukob su dodatno potpirile i etničke podjele u Siriji. Assad i veliki dio nacionalne elite, posebno vojne, pripadali su alavitskoj sekti (Nuṣayrī), maloj manjini u većinski sunitskoj zemlji. Do listopada [iste godine] broj smrtnih slučajeva izazvanih sukobima u zemlji kretao se iznad 2900, a organizacije za ljudska prava priopćile su kako je uhićeno više od 10 000 ljudi. Sirijski disidenti službeno su osnovali Sirijsko nacionalno vijeće u koje su ušli predstavnici potpisnica ‘Deklaracije iz Damaska’, pro-demokratske mreže; istaknulo se Sirijsko muslimansko bratstvo, zabranjena islamska politička stranka; a pojavile su se i razne kurdske frakcije; lokalni odbori za koordinaciju, skupine koje pomažu organizirati i dokumentirati prosvjede; i drugi neovisni i plemenski entiteti.” (Arab Spring: A Research & Study Guide: Syria, 1)

Osim rastućeg nezadovoljstva režimom Bashara al-Assada, uspon Islamske države Iraka i Sirije (ISIS) te širenje njezina teritorija uzrokovalo je dodatnu nestabilnost unutar sirijskih granica, što je i najviše doprinijelo oružanim sukobima i ratnim razaranjima koja su uslijedila u narednim godinama. Islamska država sagrađena je na ostacima al Qaeda, točnije jednog od njezinih ogranaka osnovanog od strane Abu Musab al Zarqawija još 2004. godine.¹⁹ No, unatoč činjenici da je u trenutku izbijanja nemira u Siriji 2011. godine ISIS na određ-

17 “LibGuides: Arab Spring: A Research & Study Guide * يبرعلا عيبرلا: Syria.” Syria – Arab Spring: A Research & Study Guide * يبرعلا عيبرلا – LibGuides at Cornell University. Accessed December 29, 2019. https://guides.library.cornell.edu/arab_spring/Syria.

18 “LibGuides: Arab Spring: A Research & Study Guide * يبرعلا عيبرلا: Syria.” Syria – Arab Spring: A Research & Study Guide * يبرعلا عيبرلا – LibGuides at Cornell University. Accessed December 29, 2019. https://guides.library.cornell.edu/arab_spring/Syria.

19 “Timeline: the Rise, Spread, and Fall of the Islamic State.” Wilson Center, October 31, 2019. <https://www.wilsoncenter.org/article/timeline-the-rise-spread-and-fall-the-islamic-state>.

ni način kao entitet postojao već osam godina, upravo navedeni nemiri ono su što je istome dalo „svjetar u leđa” i omogućilo zauzimanje velikog dijela sirijskog i iračkog teritorija te posljedično zaslužilo reputaciju jedne od najbrutalnijih terorističkih skupina današnjice.

Svjetske medije ubrzo su okupirale vijesti o brutalnim zločinima nad stanovništvom iračkih i sirijskih područja koja su se sada nalazila pod okupacijom navedene organizacije. Osim nemilosrdnog ubijanja percipiranih im neprijatelja pod izlikom Islama i „borbe protiv nevjernika”, posebnu pažnju zadobio je i tretman žena od strane ISIS-ovih boraca – to jest porobljavanje istih u svrhu silovanja i trgovine seksualnim robljem.

Jedna od prvih bitaka koje su uzrokovale da čitav teror Islamske države dospije pod povećalo svjetskih medija bila je i opsada Kobanea te borba protiv iste. Naime, u vrtlogu političkih prevrata koji su krenuvši s događajima 2011. godine uzbukali geopolitički pejzaž Sirije, već spomenute kurdske frakcije – to jest Jedinice narodne i ženske zaštite (YPG/J) kao oružana krila Stranke demokratske unije (PYD)²⁰ uspjele su bez borbe zauzeti Kobane 19. Srpnja 2012. godine utabavši time put ka stvaranju možebitno najvećeg društvenog eksperimenta današnjice – revolucije u Rojavi.

No, militanti Islamske države u rujnu 2014. godine započeli su opsadu navedenog grada također zauzevši i stotinjak okolnih sela. U žestokim oružanim napadima koji su uslijedili narednih mjeseci stotine civila su ubijene, uključujući mnoštvo žena i djece.

„Stanovnici koji su pobjegli iz Kobanea naveli su da ISIS-ovi militanti ubijaju ljude svih dobnih i društvenih skupina u selima koja su okupirali. Kurdi su uglavnom sunitski muslimani, ali Islamska država ih smatra otpadnicima zbog svoje sekularne ideologije. Progonjeni su i ubijeni i šijitski muslimani, kršćani i Jezidi, kao i umjereni suniti koji ne podržavaju rigidnu ISIS-ovu verziju islama.” (Butler, 1, 2014)

Oko 45 000 izbjeglica, zbog okupacije Kobanea od strane Islamske države, bilo je prisiljeno napustiti svoje domove.²¹

20 PYD (Partiya Yekîtiya Demokrat) politička je stranka osnovana u Siriji 2003 godine. Ideologija PYD-a utemeljena je na idejama demokratskog konfederalizma kao političkog nasljeđa kurdskog pokreta u Turskoj čiji se utjecaj Sirijom proširio i zahvaljujući podršci Bashara al-Assada Kurdistanskoj radničkoj partiji protiv Turske kao zajedničkog im rivala. Preciznije, PYD je uvelike prisvojio ideologiju Kurdistanske radničke partije (PKK) i Abdullaha Öcalana kao jednog od njezinih osnivača te idejnog vođe iste, što je također stoga uključivalo i horizontalnu organizaciju kao i značajan naglasak na multietničnosti, rodnoj ravnopravnosti i ideji ženskog oslobođenja.

21 Butler, Dean. “Turkey Struggles with Spillover as Syrian Kurds Battle Islamic State.” NewsWires: euronews: the latest international news as video on demand. Accessed December 20, 2019. <https://web.archive.org/web/20140922220715/http://www.euronews.com/newswires/2699412-turkish-deputy-pm-says-45000-syrian-kurds-enter-turkey-fleeing-islamic-state-advance>.

U obrani Kobanea od terora Islamske države ponajviše su se istaknule upravo Jedinice narodne i ženske zaštite koje su početkom 2015. godine nakon žestokog otpora uspjele vratiti grad pod svoju upravu i osloboditi ga od ISIS-ovog terora. Napori YPG/J-a u navedenoj borbi za Kobane te prateća dihoto- mija između „dobra i zla”, utjelovljena u obliku sekularnih oružanih jedinica velikim dijelom sačinjenih od žena u borbi za slobodu nasuprot patrijarhalnom barbarizmu džihadističkih militantata, doprinijela je dospijevanju sjeverno-sirij- skog kurdskog pokreta u zapadne *mainstream* medije s naglaskom upravo na njegovim sudionicama.

U navedenom kontekstu posebice se istaknuo slučaj Arin Mirkan, borkinje Jedinica ženske zaštite koja je u listopadu 2014. godine poginula u borbi protiv ISIS-a. Navedena borkinja, opkoljena ISIS-ovim militantima, u svojevrsnom je samoubilačkom napadu detonirala eksploziv ubivši istovremeno sebe, ali i nekolicinu militantata, što je omogućilo privremeno otvaranje svojevrsnog ko- ridora prema strateški važnom brdu Mishtenur u blizini Kobanea. Ovaj potez na kraju je omogućio okretanje čitave bitke za Kobane u korist YPG/J-a²², ali i djelomično osvijetlio ulogu žena unutar revolucije u Rojavi među zapadnom publikom. Iako tragična, smrt Arin Mirkan pripomogla je da kurdska borba u na sjeveru Sirije – to jest u Rojavi – ne ostane medijski prikazana tek kao sim- bolična borba dobra protiv zla, već i borba žena koje, borbom protiv Islamske države, na prvoj crti bojišnice vlastitim tijelima ujedno pružaju i otpor stolje- ćima patrijarhata. Oslobođenje Kobanea stoga nije predstavljalo tek stratešku već i simboličku pobjedu – onu slobodnih žena nad patrijarhatom – čije je ko- načno dospijevanje pod povećalo medija pružilo mogućnost za informiranjem šire publike o ideološkoj pozadini koja stoji iza tek puke borbe protiv ISIS-a, osiguralo vidljivost borbi kurdskih žena, te u konačnici i ponudilo potencijalnu priliku za stvaranjem šire lijeve feminističke platforme inspirirane djelovanjem kurdskog otpora u Siriji.

Tokom proteklih godina, fenomen Revolucije u Rojavi neupitno je ostavio neizbrisiv trag na ideološkoj strukturi suvremenih lijevih i feminističkih pokre- ta²³. Ovaj pokret utemeljen prvenstveno na ideji ženskog oslobođenja kao po- lazišnoj točki pri formiranju slobodnog društva lišenog opresije nad svim nje- govim sastavnicama, upravo u sadašnjem trenutku pokazuje svoj utjecaj putem

22 Dirik, Dilar. “The Revolutionary Feminists Fighting ISIS.” Green Left Weekly. Green Left Weekly, July 15, 2017. <https://www.greenleft.org.au/content/revolutionary-feminists-fighting-isis>.

23 Izraz lijevi i feministički pokreti većinom se odnose na vanparlamentarne, neformalne pokrete utemeljene na grassroots principima organizacije te bazirane na ideji širenja područja antikapitalističke borbe kroz solidarno djelovanje spram revolucije u Rojavi. Ovdje spadaju kako zapadni pokreti koji djeluju na području Rojave poput Internacionalističke komune, teritorijalno mješovite inicijative poput RiseUp4Rojava, inicijative koje djeluju na europskom i američkom tlu kao što su primjerice Kurdistan Solidarity Network, Si Amo Af- rin, Rojava Azadi (koje je moguće okarakterizirati kao jedne od kvalitetnijih pokreta solidar- nosti), ali i inicijative prvenstveno aktivne na društvenim mrežama poput Rojava Solidarity Worldwide te North American Kurdish Alliance (NAKA) kod kojih je u više navrata moguće bilo primijetiti neadekvatne prikaze revolucije prožete muškim i zapadnim pogledom.

poticanja na međunarodno udruživanje ženskih i lijevih organizacija diljem svijeta u zajedničkoj borbi, kao i pozivajući na učenje iz međusobnih različitosti, s posebnim naglaskom na borbe marginaliziranih skupina te urođeničkih naroda. No, navedena ideološka pozadina revolucije utemeljena na ženskom oslobođenju seže mnogo dalje od službenog početka revolucije u Rojavi, a kao i sama revolucija u Rojavi i dalje nerijetko biva nedostatno prikazana.

2. Metodološki okvir

Svrha ovog rada jest analizirati zapadno viđenje revolucije u Rojavi kroz prikaze njezinih sudionica, točnije borkinja Jedinica ženske zaštite. Rad se stoga bavi zapadnim medijskim prikazima borkinja YPJ u *mainstream* medijima poput primjerice BBC-ja u periodu od 2015. godine i oslobođenja Kobanea koje je doprinijelo dospjeću kurdskih borkinja u zapadni medijski prostor do danas. Uz prikaz navedenih borkinja, rad govori i o povezanom neadekvatnom prikazu ne-zapadnih revolucionarnih pokreta u zapadnom diskursu kako bi se поближе ilustrirao stav Zapada o Rojavi te vrši usporedbu između viđenja ženske revolucije u zapadnom diskursu i viđenja iste među njezinim sudionicama kroz usporedbu tematike zapadnih i lokalnih, kurdskih medijskih izvora.

Konačni cilj jest iznalaženje odgovora na pitanje kako Zapad (zlo)upotrebljava feministički aspekt kurdske borbe za vlastite potrebe perpetuirane egzotizacije i orijentalizacije žena na Bliskom Istoku u svrhu inhibiranja internacionalne solidarnosti.

Pitanje će biti odgovoreno navedenom analizom medijskih prikaza te nekolicinom iskustvenih primjera kroz nekoliko različitih okvira, ali i postavljanjem revolucije u Rojavi u povijesni, te kontekst orijentalizma, feminizma i kolonijalizma kroz upotrebu relevantne akademske literature kako osim iskustvene, ne bi izostala niti neophodna teorijska perspektiva.

3. Povijesna pozadina ženskog pokreta u Rojavi

Svoje korijene ženski pokret u Rojavi kakav danas poznajemo vuče još iz 1970-ih u Turskoj. Već tada počinje gerilsko organiziranje, a unutar njega postaje sve prominentnija uloga žena koje unutar Kurdistanske radničke partije kao krovne antikapitalističke organizacije u borbi protiv opresije od strane Turske, utemeljene na principima marksizma i lenjinizma, kao i demokratskog konfederalizma kao načina uspostave horizontalne strukture besklasnog društva, počinju oformljivati vlastite pod-organizacije. U ovom se razdoblju među ženama javlja i ideja jineologije²⁴, takozvane znanosti o ženi, iako se ona danas,

24 Pavičić-Ivelja, Katarina. 2017. The Rojava Revolution: Women's Liberation as an Answer to the Kurdish Question. Časopis za povijest zapadne Hrvatske: 131–153.

pogotovo u zapadnom ljevičarskom aktivističkom narativu, većinski pripisuje isključivo Abdullahu Öcalanu kao osnivaču Kurdistanske radničke partije. Moguće je tvrditi da je sam Abdullah Öcalan već postojeće principe jineologije tek okupio te iste učinio vidljivijima iskoristivši svoj društveno privilegirani status muškarca unutar uvelike patrijarhalnog društva ne bi li već postojeće ideje učinio šire plasiranima. Principi jineologije te značaja ženskog oslobođenja u kontekstu općenitog društvenog oslobođenja, najjasnije su sažeti u Öcalanovom radovima naslovljenima “The Sociology of Freedom” te “Liberating Life: Women’s Revolution” koji je zbog svoje jednostavne strukture tijekom godina postao gotovo nezaobilaznim štivom kako među kurdskom populacijom, tako i među solidarnim organizacijama i aktivistima/kinjama na zapadu. Iako ne postoji striktna definicija metodologije koju prihvaća jineologija, kao bazu na kojoj se baziraju njezine metode moguće je u najopćenitijem obliku navesti propitivanje odnosa između subjekta i objekta ponajviše u društvenim i humanističkim disciplinama te mogućnosti njihove interakcije ili pak separacije na način drugačiji od trenutno uvriježene znanstvene paradigme.

U djelu “Liberating Life: Women’s Revolution” navedeni koncept ilustriran je na primjeru pojma „potpunog razvoda”²⁵ u kontekstu odnosa žena i patrijarhata, kao i s navedenim usko povezanim pitanjem (ne)interakcije države i muško-ženskih odnosa unutar obitelji.

„Potpuni razvod’ jest sposobnost odvajanja od muške kulture prožete tisućama godina dominacije. Ženski i muški rodni identitet kakav danas poznamo konstrukti su zbog čije se formacije žena iskorištava tisućama godina u skladu s tim izgrađenim joj identitetom; nikad joj ne pridajući zasluge za njezin rad. Muškarac mora prevladati da ženu uvijek vidi kao ženu, sestru ili ljubavnicu – stereotipe koje je stvorila tradicija. Tvrdnja da se prvo moramo pozabaviti pitanjem države, a zatim obitelji, nije uvjerljiva. Nijedan ozbiljan društveni problem ne može se shvatiti ako se rješava izolirano. Daleko učinkovitija metoda je sagledavanje svega unutar cjelokupnog konteksta, davanje značenja svakom pitanju unutar njegova odnosa prema drugom.” (Öcalan, 2013, 51–52)

Nadalje, u kontekstu interaktivne ili pak separativne veze između objekta i subjekta „Neosporna je činjenica da žene čine najširi dio društvenog krajobraza, i fizički i metaforički [putem socijalne reprodukcije]. S obzirom da je to slučaj, zašto takav važan dio prirode i društva ne bi mogao biti subjekt znanosti? Ne postoji dostatno objašnjenje za neuspjeh sociologije, koja je podijeljena sve do grana poput pedagogije kao učenja o djeci, koji predstavlja manjak nauka o ženama koji nije baziran na dominantnom muškom diskursu (Öcalan, 2011, 289).

Upravo zbog rizika od podlijeganja dominantnom diskursu, bio to onaj muški u patrijarhalnom društvu, ili pak onaj koji posjeduje veću političku moć unutar određenog sistema, jineologija ne vidi fakultete, akademije ili slične

25 Öcalan, Abdullah. 2013. *Liberating Life: Woman’s Revolution*. International Initiative Edition

službene institucije kao područje svog djelovanja. Odnos između učenika i učitelja prisutan unutar navedenih sredina u kojem je jedan aktivni subjekt, dok drugi igra ulogu objekta koji se oblikuje prema nahodanju subjekta, plodno je tlo za reprodukciju navedenog disbalansa moći kojeg jineologija upravo nastoji izbjeći. Stoga, nužno je uspostaviti dijalog, potaknuti na istraživanje i samoizražavanje ne bi li se osigurala eliminacija dominantne pozicije jedne te isključivo podređene imitatorske uloge druge društvene sastavnice kakva je trenutno najizraženija na primjeru položaja žena unutar patrijarhalnih društava. Stoga, osim obrazovnih institucija, svaka kuća, livada, udruga, planina... moraju postati ravnopravni prostor obrazovanja.²⁶

Jineologija se u zapadnom diskursu često tumači samo kao kurdski feminizam, ali ona je zapravo puno više od toga. To nije istočnjačka inačica zapadnog feminizma nego pak navedenog nastojanja za potpunom promjenom paradigme u svim znanstvenim poljima kako bi se žena konačno javila kao autonomni subjekt, budući da se čak i danas „tvorničke postavke“ u raznim društveno-znanstvenim područjima temelje na patrijarhalnim odnosima moći pri čemu se žena uvijek gleda u relaciji s muškarcem ili pak kao njegov produžetak. Nerijetko čak i struje poput liberalnog feminizma muškarca postavljaju u centralnu poziciju predstavljajući rodnu ravnopravnost kao dostizanje jednakih mogućnosti/pozicija/karakteristika kao pretpostavljeni muški ideal. Nadalje pak, nije rijedak niti slučaj brisanja žena iz političkog diskursa zapadne ljevice pri govoru o klasnoj borbi u svrhu uspostave slobodnog društva lišenog klasnih podjela. Za razliku od slučaja liberalnog feminizma gdje se muškarac predstavlja kao ideal koji žena valja dostići bez značajne promjene postojećeg sistema kako bi se mogla smatrati slobodnom²⁷, u slučaju govora o klasnoj borbi zapadne ljevice žene se nerijetko pak brišu potpunim izjednačavanjem s muškarcima pod izlikom iste im klasne pripadnosti, pritom ponovo centrirajući muški diskurs unutar određenog pokreta ili discipline potpunim zanemarivanjem specifičnog seta problema koji pogađa žene, kao i rješenja koja bi bilo moguće ponuditi ukoliko bi istim ženama bila omogućena uloga autonomnog subjekta budući da će „žensko pitanje biti riješeno nakon revolucije“ (Thomas, 2004: 87). Navedeni oblici djelovanja samo su neki od primjera onemogućavanja uspostave uspješne borbe za slobodno društvo te učinkovito oslobođenje žena – što je upravo ono što jineologija nastoji na ispravan način osigurati.

Kada se prvi put rodila ideja Jineologije, nedostatak obrazovanja, ekonomska ovisnost, nedostatak slobode, ubojstva iz časti i slični načini podčinjavanja žena bili su rašireni unutar društva. Prema Öcalanu, takve su pojave viđene

26 Diyar, Zilan. “What Is Jineoloji?” Komun Academy, June 29, 2018. <https://komun-academy.com/2018/06/27/what-is-jineoloji/>.

27 Kiraly, Miranda. 2015. The illusion of progress: a betrayal of women from both ends of the political spectrum. *Freedom Fallacy: The Limits of Liberal Feminism*: 57–67.

kao izravna manifestacija političke slijepe ulice u kojoj su Kurdi, kao nacija, bili nasukani kroz većinu novije povijesti.²⁸

U stvari, pokoravanje žena po njemu se nije smatralo ničim drugim osim odrazom gubitka političke moći koju je proživio kurdski muškarac. U društvu tada, a u nemaloj mjeri i danas, muškarac mora zauzeti ulogu moćnog hrabrog borca i zaštitnika, a žena onu majke i kućanice. Budući da je žena već bila potčinjena u odnosu na muškarca, potčinjavanje muškarca dovelo je do još nižeg položaja žene. Niži položaj žene u odnosu na također već potčinjenog muškarca usko je povezan s već spomenutim specifičnim problemima žena u odnosu na muškarce iste klasne pozicije kao i s nerijetkim zanemarivanjem istih. Za razliku od muškarca bez političke moći, potlačenog na temelju klasne pripadnosti, žena biva žrtvom klasnog potčinjavanja, ali i potčinjavanja uzrokovanog patrijarhalnim mentalitetom prožetim dihotomijom dominantnog muškarca i submisivne žene. Stoga, samo vraćanje političke moći u ruke potlačenog muškarca, ili pak puko adresiranje problema klasnih društava neće dovesti do stvaranja slobodnog društva baziranog na horizontalnoj strukturi i utemeljenog na istinskoj jednakosti.

Zbog toga, dolazi se do zaključka da borba mora početi upravo od žena kao najpotlačenije društvene skupine ako želimo osloboditi društvo, a ne može se bazirati isključivo na klasnoj borbi kao u marxističkim počecima PKK-a, ali niti na ženskom dostizanju muškog ideala unutar postojećeg sistema (kao što je već spomenuto kao čest slučaj unutar ideja primjerice liberalnog feminizma).

Kao dio svog učenja, kurdske žene su se stoga počele educirati, ohrabrivati da se bave i preuzimaju tradicionalno muške rodne uloge, ali i postaju aktivne kreatorice vlastitog života bez postojanja muškog ideala, podjednako sudjelujući i u reformiranju društva kako u kontekstu svakodnevnog života tako i u kontekstu oružane borbe. Civilni aspekt borbe putem aktivnog nastojanja za promjenom patrijarhalnog mentaliteta u svakodnevnom životu ovdje je ključan budući da sama oružana borba u kojoj sudjeluju žene nije garancija oslobođenja jer ona nužno ne mora biti i istinski ženska.

U praksi je dakle jineologija uskoro postala jedno od središnjih načela kurdske borbe, koja prožima sve aspekte života, od bojnog polja, gospodarstva i politike do svakodnevnih aktivnosti kroz, između ostalog, primjerice izdavanje časopisa istoimenog naziva²⁹.

Kako su ideje jineologije dobivale na značaju, krajem 80-ih i početkom 90-ih godina došlo je do dramatičnog porasta uključivanja žena u oružanoj borbi (u Turskoj, a kasnijih godina i Siriji). Moguće je tvrditi da se gotovo radilo o nastojanju za požurivanjem oslobođenja kroz uključivanje na što više polja djelovanja istodobno. Val promjene unutar turskog i kurdskog društva je postao i

28 Pavičić-Ivelja, Katarina. 2017. The Rojava Revolution: Women's Liberation as an Answer to the Kurdish Question. Časopis za povijest zapadne Hrvatske: 131–153.

29 Diyar, Zilan. "What Is Jineoloji?" Komun Academy, June 29, 2018. <https://komun-academy.com/2018/06/27/what-is-jineoloji/>.

više no evidentan. Godine 1987., prva organizacija isključivo sačinjena od žena nastala je u okviru PKK-a pod nazivom Patriotski ženski savez Kurdistanu ili YJWK (Yekîtiya Jinên Welatparêzen Kurdistan). Međutim, zbog naglog porasta broja ženskih gerilskih borkinja početkom 90-ih (nakon niza poznatih ustanka koji su među Kurdima poznati kao Serhildani³⁰), YJWK je ubrzo reorganiziran pod imenom TAJK (Slobodni ženski pokret Kurdistanu) .

„Za vrijeme prvog Nacionalnog kongresa žena u ožujku 1995. godine, YJAK (Yekîtiya Jinên Azad Kurdistan/Savez slobodnih žena Kurdistanu), prva vojno-politička organizacija kurdskih žena stvorena je pod predsjedničkom kontrolom PKK-a. Na Drugom nacionalnom kongresu žena u ožujku 1999. organizacija je postala autonomna pod imenom PJJK.” (Pavičić-Ivelja, 139, 2017)

Budući da je PKK u svojim ranijim danima djelovao ne samo kao separatistička, već i kao antikapitalistička struktura ukorijenjena u marksističkoj teoriji, važnost odvajanja PKK-a od njegove isključivo ženske podružnice PJJK-a ležala je u shvaćanju kapitalizma i nacije države kao krajnjih manifestacija dominantnog muškarca.

U tom smislu, ne samo žene, već i svi koji žive pod tlačiteljskim kapitalističkim režimom postale su „submisivne žene” u vlasništvu sistema kao „dominantnog muškarca”, pri čemu su kurdske žene pretrpjele dvostruku nesreću, opresiju pod kapitalizmom i pod ‘klasičnim’ patrijarhatom. Stoga je, radi postizanja ravnopravnosti i konačno neovisnosti, PKK smatrao potrebnim da žene slobodno djeluju zajedno sa svojim muškim drugovima, istovremeno zadržavajući jasnu razliku između njih kako bi se unutar društva žene bile u mogućnosti predstaviti kao zasebni, autonomni entiteti koji ne postoje isključivo u relaciji s muškim „tvorničkim postavkama”. Uz fizičku, oružanu borbu, vidljivost žena na svim područjima života i predstavljanje njih kao jednako sposobnih iako različitih, poslužilo je i drugoj važnoj vrsti borbe koja je bitna za uspjeh PKK – mentalnoj borbi.

4. Medijska reprezentacija Kurdinja u borbi i muški pogled

Bježeći preko sirijske granice kako bi izbjegli progon od strane turskih vlasti zbog sudjelovanja u aktivnostima Kurdistanske radničke partije, pristižuće žene i muškarci za sobom su donijeli i prethodno spomenutu ideologiju koja je stajala iza djelovanja PKK-a. Ovdje postaje vidljivo da korijeni revolucije u Rojavi i borbe za žensko oslobođenje unutar nje sežu mnogo dalje no što to mediji nerijetko prikazuju. Podrijetlo ondje prisutne ideologije gotovo se tretira kao da je „palo s neba” dok se o revoluciji, pa stoga i o njezinoj ideološkoj podlozi, često govori kao da je počela tek borbom protiv ISIS-a.

30 Serhildani podrazumjevaju niz prosvjeda protiv opresije od strane turske vlasti koji su se održali tijekom 90-ih pod sloganom „Edi Beşe!” (Dosta je!). Uz demonstracije na ulicama, tijekom serhildana nerijetko su se u znak prosvjeda zatvarale i kurdske trgovine u Turskoj.

Također, valja istaknuti da ideološka pozadina revolucije u Rojavi nije po sebi jedinstvena. Slične ideje već su prethodno bile prisutne i kod Lenjina, Engelsa, u borbi Zapatista ili FARC-a itd. Žensko organiziranje na vojnoj i društvenoj razini poput primjerice obilazaka privatnih kuća od strane YPJ-a u svrhu edukacije građana i građanki o ženskim pravima³¹, također nije neviđen fenomen. Naprotiv, slična nastojanja za depatrijarhalizacijom društva prisutna su bila upravo na području Balkana kroz djelovanje Antifašističkog fronta žena čiji su zadaci bili da mobilizira što više žena za rad i podršku Narodnooslobodilačkoj vojsci kako na frontu, tako i u pozadini – kroz rad na sakupljanju hrane, odjeće, kao i kroz zbrinjavanje ranjenih, ratne siročadi i izbjeglica. Osim toga, njihov je važan zadatak bio opismenjavanje i politička edukacija žena.³²

Razlika između YPJ-a u Rojavi i primjerice AFŽ-a na Balkanu je u tome što je revolucija u Rojavi jedina uspjela potpuno izaći iz nacionalnih/regionalnih okvira i steći internacionalistički karakter, najviše zbog karaktera vremena u kojem se odvila koje omogućava dijeljenje željenih informacija sa čitavim svijetom preko društvenih mreža i drugih 'neslužbenih' kanala kao medija koji digitalizacijom postaju dostupniji no ikad.

No, ono što je također doprinijelo popularizaciji revolucije je i njezin potencijal za senzacionalizam zbog toga što se dogodila upravo na Bliskom istoku kojeg „razvijeni zapad” i dalje uvelike smatra inferiornijim, zastrašujućim, inherentno nazadnim, te prepunim potlačenih žena koje se nisu sposobne boriti za vlastitu slobodu³³. Doprinijela je i činjenica da je revolucija pružila protutežu Islamskoj državi kao neprijatelju broj jedan prepoznatom od strane čitavog svijeta.

Dakle, usprkos svom neupitnom utjecaju na suvremenu aktivističko-političku scenu, revolucija u Rojavi i danas nerijetko ostaje neadekvatno prikazana unutar *mainstream* narativa, ali iako naizgled začuđujuće i lijevo-naginjućeg političkog spektra.

Navedeno je posebno vidljivo u novinskim člancima, gdje čak i pozitivni prikazi primjerice borkinja YPJ-a, gdje su iste okarakterizirane kao revolucionarne, hrabre i sposobne žene odišu prisutnošću patrijarhalnih muško-ženskih uloga. Da bi bile prikazane u pozitivnom svjetlu, borkinje YPJ-a gotovo bez iznimke bivaju nazivane i prikazane konvencionalno lijepima. Takvi medijski prikazi nerijetko bivaju popraćeni fotografijom konvencionalno lijepe mlade žene koja u većini slučajeva barata kakvim predimenzioniranim oružjem. Navedene prika-

31 Pavičić-Ivelja, Katarina. „[VIDEO] 'Ako Se Smatrate Feministkinjama, Podržite Rojavu u Obrani Od Turske' – Razgovor.” Libela. Accessed December 23, 2019. <https://www.libela.org/razgovor/10463-video-ako-se-smatrate-feministkinjama-podrzite-rojavu-u-obrani-od-turske/>.

32 Tešija, Jelena. „Arhiv AFŽ-a Čuva Najvažnije Emancipacijsko Naslijeđe Koje Imamo – Razgovor.” Libela. Accessed December 23, 2019. <https://www.libela.org/razgovor/6310-arhiv-afz-a-cuva-najvaznije-emancipacijsko-naslijedje-koje-imamo/>.

33 Said, Edward W. „Orientalism.” Google Books, Penguin Books India, books.google.com/books/about/Orientalism.html?id=66sIHa2VTmoC.

ze možemo primijetiti i kod određenih samo-deklariranih lijevih inicijativa okupljenih oko ideje solidarnosti s revolucijom u Rojavi, što postaje primjetno promotrimo li sadržaj na društvenim mrežama poput Facebooka i stranica kao što su primjerice Rojava Solidarity Worldwide i North American Kurdish Alliance (NAKA). Prva između ostalog uključuje fotografije direktnih akcija solidarnosti na europskom ili američkom tlu gdje je nerijetko moguće vidjeti korištenje stiliziranih fotografija borkinja u puku svrhu vizualno atraktivnih transparenata, dok druga često sadrži fotografije poput mlade žene u uniformi koja ljubi pušku bez ikakvog dodatnog opisa, dok fotografije muškaraca mnogo češće sadrže i kontekst.³⁴ Naravno, mnoge pripadnice pokreta uistinu jesu upravo mlade žene koje rukuju oružjem. Zašto takvo što predstavlja problem?

Iako se naizgled radi o pozitivnim prikazima, pa čak i idealizaciji pokreta, takva percipirana idealizacija istome čini više štete nego koristi te suptilnom (a nekad i manje suptilnom) manipulacijom ženskih narativa onemogućuje shvaćanje podređenog pokreta kao cjelovitog, ravnopravnog s drugima, te prije svega inovativno antisistemskog i kao takvog vrijednog internacionalne podrške i suradnje.

Američka akademkinja Brigitte L. Nacos govori upravo o medijskim prikazima žena kao načinima ukalupljivanja tradicionalno ne-ženskih ponašanja u postojeći sistem i svojevrsnom izobličavanju istih od strane dominantnog patrijarhalnog narativa kako bi ih se što uspješnije prikazalo upravo unutar okvira tradicionalnih rodnih uloga. Iako to čini na primjeru teroristkinja, ono o čemu govori Nacos sasvim je primjetno i na primjeru YPJ-a.

Medijske prikaze žena Nacos dijeli kao postojeće unutar nekoliko okvira:

- 1) Okvir fizičkog izgleda
- 2) Okvir žena snažnijih od muškaraca
- 3) Okvir obiteljskih veza
- 4) Okvir 'u ime ljubavi'
- 5) Okvir ženskog oslobođenja
- 6) Okvir naivke van dodira sa stvarnošću³⁵

Svaki od prethodno spomenutih okvira na specifičan način neadekvatno prikazuje žene u medijima. *Okvir fizičkog izgleda* moguće je okarakterizirati kao najprisutniji pri govoru o revoluciji u Rojavi na europskom i američkom tlu, a isti je pogotovo bio istaknut pri njezinim samim počecima.

34 I NAKA i Rojava Solidarity Worldwide izabrane su kao primjer ne zato što su jedine stranice tog tipa, već zato što predstavljaju jedne od onih s većim brojem pratitelja te redovitom aktivnošću. Stranice i spomenuti sadržaj je upisivanjem naziva moguće pronaći na Facebooku, a upisivanjem pojma „Rojava solidarity“ moguće je pronaći još čitav niz srodnih stranica iz raznih dijelova Europe i SAD-a na kojima je moguće primijetiti sličan uzorak.

35 Malmgren Amelie, and Michelle Fabiana Palharini. 2018. 'Martyrs and Heroines' vs. 'Victims and Suicide Attackers'. A Critical Discourse Analysis of YPJ's and the UK Media Representations of the YPJ's Ideological Agency. Master's diss. Malmö universitet/Kultur och samhälle.

Među mnoštvom medijskih naslova koji veličaju površne prikaze borbe „kurdskih ljepotica” protiv džihadista, posebice je moguće istaknuti primjer borkinje Jedinica ženske zaštite Asie Ramazan Antar. Asia Ramazan Antar pridružila se YPJ-u 2015. godine pod pseudonimom Viyan Antar te je sudjelovala u pet bitaka prije nego li je poginula u blizini grada Manbija 30. kolovoza 2016. godine. Životni put Asie Ramazan Antar po malo čemu se razlikuje od puta i jedne druge borkinje YPJ – baš poput Antar, većina članica Jedinica ženske zaštite mlade su žene u svojim dvadesetim godinama željne oslobođenja kako samog ISIS-ovog terora tako i oslobođenja od generalno patrijarhalnog mentaliteta sredine u kojoj se nalaze. Također, baš poput Antar, mnoge druge žene također su izgubile svoje živote u borbi. No, za razliku od Antar, mnoge druge poginule borkinje zadobile su tek malu do čak nikakvu medijsku pozornost. Jedino što je u zapadnjačkim medijima spomenutu borkinju izdvojilo iz mnoštva drugih jest činjenica da se ista dostatno uklapa u zapadnjački standard ženske ljepote istodobno zadržavajući i dovoljno karakteristika koje ju svrstavaju u kategoriju „egzotične orijentalne ljepotice”. Naime, u većini medijskih naslova, Antarina smrt zabilježena je kao pogibija „kurdске Angeline Jolie”³⁶³⁷³⁸.

S druge strane, u kurdskim medijima, smrt Asie Ramazan Antar nije proračena većom pompom no smrt bilo koje druge borkinje YPJ-a. Također, ne pojavljuje se niti usporedba iste s Angelinom Jolie. Naprotiv, kurdski revolucionari i revolucionarke u ovom su konkretnom slučaju svojevremeno osudili medijski senzacionalizam zapada istaknuvši da je „čitava filozofija YPJ-a ukorijenjena u borbi protiv seksizma i sprječavanju viđenja žena kao tek seksualnih objekata.”³⁹

Dakle, iako su se informacije o ženskom pokretu u Rojavi u zapadnim medijima pojavile već u relativno ranim danima revolucije, pokret i njegove sudionice uvelike su prikazane kao isključivo estetski doživljaj za zapadnu publiku. Opisi „ljepotica koje se bore protiv ISIS-a”, „kurdске Angeline Jolie” i tome sličnih, nerijetko popraćeni fotografijom mlade, konvencionalno lijepe žene ovdje su kako bi pružili vizualno iskustvo na uštrb glasova prikazanih žena. U mnogim medijskim prikazima dakle nije poznato zašto se navedene žene bore pro-

36 “Kurdish ‘Angelina Jolie’ Reportedly Killed Battling ISIS.” The Jerusalem Post | JPost.com, September 7, 2016. <https://www.jpost.com/Israel-News/Kurdish-Angelina-Jolie-reportedly-killed-battling-ISIS-467114>.

37 Godden, Maryse. “Beautiful female fighter dubbed the Angelina Jolie of Kurdistan dies while battling ISIS in Syria”. The Sun. thesun.co.uk, September 7, 2016. <https://www.thesun.co.uk/news/1743401/beautiful-female-fighter-dubbed-the-angelina-jolie-of-kurdistan-dies-while-battling-isis-in-syria/>

38 Robinson, Julian. “Angelina Jolie of Kurdistan dies while battling ISIS: Woman fighter resembling Hollywood superstar is killed during clash with jihadists in Syria”. Daily Mail. dailymail.co.uk, September 7, 2016. <https://www.dailymail.co.uk/news/article-3777518/Angelina-Jolie-Kurdistan-dies-battling-ISIS-Woman-fighter-resembling-Hollywood-superstar-killed-clash-jihadists-Syria.html>

39 Gol, Jiyar. “Kurdish ‘Angelina Jolie’ Devalued by Media Hype.” BBC News. BBC, September 12, 2016. <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-37337908>.

tiv ISIS-a, njihovi stavovi malo gdje su prikazani unutar društveno povijesnog konteksta, a prikaz feminističke borbe ograničen je tek na aspekt oružanog sukoba s ISIS-om.

“Navedeno je neupitno doprinijelo prikazivanju borbe kurdskih žena i njihove povijesti kao isprazne u zapadnom diskursu i ojačalo zapadno nastojanje za ukalupljivanjem njihove borbe u liberalni diskurs o ženskim pravima, baš kao što to vidimo u slučajevima Afganistana i Iraka (Fluri 2009a). U tom pogledu, (ženske) kurdske vojne snage predstavljene su kao avangarda rata protiv terorizma (ISIS-a), a odgovarajući politički jezik i društveno-povijesna pozadina kurdske geografije su isključeni. Ovdje tvrdimo da diskurs izražen predstavljanjem tih žena u časopisima i raznim novinama kao lijepih i „opakih” (Dirik 2014) vojnica koje se bore protiv ISIS-a potvrđuje geopolitiku koja se temeljila na ontološkom razlikovanju modernog Zapada od zaostalog Istoka koje je prigrlilo instrumentalnu upotrebu liberalnog diskursa o ženskim pravima (Fluri 2009a). To je, u stvari, poslužilo kao apropijacija slika kurdskih žena u borbi od strane orijentalističkog diskursa⁴⁰.

Pojava sekularne vojne sile na Bliskom istoku pokrenula je višeslojni proces uvjetnog priznavanja borbe kurdskih nedržavnih aktera – priznanje u smislu širokog medijskog izvještavanja, ali uvjetno jer je nastojalo razdvojiti feministički pristup koji su agentice borbe prihvatile od njegovog vrlo specifičnog političkog narativa i zatim je povezati sa zapadnim liberalizmom. U ovom popularnom predstavljanju, žene koje se bore protiv IS-a bore se za „naš način života” (Hoffman 2015), u kojem Zapad podržava „ljepotice poput ‘naših’ žena” (...) u borbi protiv zlih muslimanskih muškaraca koji simboliziraju barbarski Bliski Istok. Ono čemu smo svjedočili bilo je ono što Said naziva brutalnim nametanjem zapadnjačkog narativa istoku (2003, 335).” (Šimšek i Jongerden, 2018: 2)

Okvir žena snažnijih od muškaraca, također uvelike prisutan pri medijskom prikazu borkinja YPJ-a, pak nosi ujedno i nezanemarive sličnosti, ali i nepobitne razlike s navedenim *Okvirom fizičkog izgleda*. I jedan i drugi okvir prožeti su muškim pogledom kao činom prikazivanja žene i svijeta iz muške, heteroseksualne perspektive koja vidi i predstavlja žene kao seksualne objekte u svrsi zadovoljstva muškog gledatelja.⁴¹ Za razliku od *Okvira fizičkog izgleda* koji

40 U kontekstu ovog rada, orijentalizam podrazumijeva rodni aspekt preuveličavanja razlika te eurocentričnih predrasuda spram arapskog svijeta koje polaze isključivo od zapadne percepcije onoga što zapad jest. Dok zapad predstavlja napredak, civilizaciju i snagu, istok prema zapadnom viđenju predstavlja suštu suprotnost. Istok je nazadan, neciviliziran, slab pa čak i feminiziran u najpatrijarhalnijem smislu te riječi, što se očituje i na zapadnom poimanju istočnih žena poput Kurdinja.

41 Prema teoriji „muškog pogleda“ Laure Mulvey pri sagledavanju prikaza muškaraca i žena, „muškog gledatelja se poziva da se identificira s [prikazanim muškarcem] kao svojevrsnim idealom ega. Dakle, kroz gledateljevu identifikaciju s [njim], koju aktivno slijedi naracija žene kao predmeta njegove želje, žena se svodi na Drugu – onu kojoj nedostaje falus. Gledatelj na taj način preuzima ulogu muškog voajera koji oponaša voajerizam [prikazanog muškarca]. Ovaj pogled uzrokuje da se žena fetišizira kao pasivni objekt koji treba proma-

svodjenjem žena na njihovu tradicionalnu rodnu ulogu kao nježnih, lijepih i u službi muškog užitka odvlači pozornost od djelovanja navedenih žena, *Okvir žena snažnijih od muškaraca* revolucionarne žene pretvara u objekte požude upravo im priznavajući njihovo odstupanje od tradicionalnih rodni normi. No, isto to odstupanje koristi se tada kako bi se ženu prikazalo svojevrsnom „atrakcijom” poput kakve Amazonke koja je sve ono što u većini narativa ne smije biti i baš zato postaje muškom fantazijom.

U slučaju YPJ-a, mnogi naizgled pozitivni prikazi ženske borbe u Rojavi uključuju upravo veličanje „opakih žena” koje se ne boje uzeti oružje u ruke te su sve ISIS-ove militante sposobne savladati vlastoručno pritom ne trepnuvši. Naravno, i unutar ovog okvira ključna stavka jest da su spomenute žene i dalje mlade a pritom i konvencionalno atraktivne.⁴²

Navedeno je direktna posljedica zapadnog orijentalizirajućeg mentaliteta koji „samog sebe i svoj subjekt promatra kroz naočale seksizma. (...) Žene su bića ravno iz muških fantazija moći. Nezaustavljivo su senzualne, manje-više glupe, a iznad svega podatne i spremne na sve stojeći ‘na usluzi’ [muškarcu].“ (Said, 1978: 207)

Uz orijentalizirajući muški pogled, navedeni okvir inkorporira i onaj zapadni (o kojem će više biti rečeno nešto kasnije) koji, poput muškog pogleda koji ženu sagledava kao objekt muškog užitka, istok sagledava kao inherentno inferioran kuriozitet namijenjen promatranju od strane zapada. Kombinacija muškog i zapadnog pogleda plodno je tlo za stvaranje fantastičnog, senzacionalnog, prikaza YPJ-a kao „opakih Amazonki” upravo zbog činjenice da interakcija dvaju navedenih pogleda žene s istoka, pa tako i Kurdinje, prikazuje i kao mušku seksualnu fantaziju koja postaje sve ono što muškarac želi da ona bude i kao perpetualne žrtve i žene bez sposobnosti za učinkovitim samostalnim djelovanjem.

“Zakupljene pokušajima senzacionalizacije načina na koje ove žene prkose stereotipima o istočnim ženama kao potlačenim žrtvama, ove karikaturizacije od strane *mainstream* medijskog narativa pogrešno prikazuju kurdske borkinje kao novi fenomen. One omalovažavaju istinsku borbu projicirajući na nju svoje bizarne orijentalističke maštarije – i previše pojednostavljuju razloge koji motiviraju kurdske žene da se pridruže borbi. Danas se čini privlačnim prikazati žene kao simpatične neprijateljice ISIS-a bez postavljanja pitanja o njihovim ideologijama i političkim ciljevima.

(...)

Tipična kratkovidnost zapadnih medija, umjesto da razmatraju implikacije žena koje uzimaju oružje u u suštini patrijarhalnom društvu – posebno pro-

trati, dok je muškarac aktivni subjekt koji promatra ženu. Otuda nastaje i slika žene kao objekta za [prikazanog muškarca], ali i za onoga tko taj prikaz promatra.“ (Yahya, Rahman i Zainal, 2010: 26)

42 Dirik, Dilar. “Western Fascination with ‘Badass’ Kurdish Women.” *War & Conflict* | Al Jazeera. Al Jazeera, October 29, 2014. <https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2014/10/western-fascination-with-badas-2014102112410527736.html>.

tiv skupine koja siluje i prodaje žene kao seksualne robinje – čak i modni časopisi prisvajaju borbu kurdskih žena za svoje senzacionalističke svrhe. Novinari često biraju najatraktivnije borkinje za intervjuje i egzotiziraju ih kao ‘opake Amazonke.’ (Dirik, 2014: 1)

Preostala četiri okvira u manjoj se mjeri pojavljuju pri medijskoj reprezentaciji žena sudionica revolucije u Rojavi te će stoga biti tek ukratko predstavljani u nastavku. *Okvir obiteljskih veza* okvir je sagledavanja ženske borbe kao nastavka one muške posredstvom obiteljskih veza. Ovdje se često radi o prikazima žena koje su se na oružanu borbu odlučile isključivo nakon smrti muškog člana obitelji poput oca ili brata čiju borbu one sada nastavljaju. *Okvir ‘u ime ljubavi’* manje često je prisutan pri govoru o borkinjama YPJ-a, ali je zato široko rasprostranjen pri govoru o „ISIS-ovim nevjestama” čija se odgovornost u zločinima umanjuje prikazivanjem istih kao naivnih djevojkica koje su ponukane ljubavlju prema nekom od militantata „slučajno” i same postale članicama terorističke organizacije⁴³ *Okvir ženskog oslobođenja* pak žensku borbu prikazuje isključivo kao borbu protiv patrijarhata ignorirajući pritom njezine druge ključne komponente poput primjerice simultane borbe protiv kapitalizma koja gotovo bez iznimke prati ideju ženskog oslobođenja. *Okvir naivke* van dodira sa stvarnošću, na posljertku, način je diskreditiranja sudionica određenog pokreta prikazujući ih naivnim idealistkinjama nesvjesnim načina na koji svijet „istinski funkcionira” budući da je svijet koji zamišljaju nemoguć unutar trenutnih struktura moći te bi zahtijevao njihovu korjenitu promjenu.

Za sve navedene okvire moguće je reći da potcjenjuju žensku revolucionarnu agendu kroz plasiranje bombastičnosti na užtrb ideologije, ali i muško-zapadnim pogledom posredno ponovo centrirajući muškarce unutar spomenutih revolucionarnih ideologija kao „tvorničke postavke“ u odnosu na koje definiramo ženu. Moguće je tvrditi da isti služi upravo održanju statusa quo i održavanja žene na poziciji na kojoj u patrijarhalnom društvu jedino smije biti – poziciji perpetualne drugosti.

Pogledamo li bolje, primjećujemo da ni jedan od navedenih primjera medijske reprezentacije o samom pokretu i ulozi žena u njemu ne govori gotovo ništa. Ono za što se sudionice pokreta bore kao samostalne individue i dalje ostaje nepoznato, definicija žene po sebi kao i njezina uloga ostaju nepoznate, a njezino postojanje i dalje je definirano kroz društveni ideal muškarca u usporedbi s kojim je ženi jedino dopušteno postojanje. Jedino što žena u navedenim slučajevima jeste je ne-muškarac (što ju potom čini percipirano manjkavom) ili pak objekt muškog pogleda (što pak diskreditira njezino djelovanje kao autonomnog subjekta).

43 Pavičić-Ivelja, Katarina. „Medijska Fascinacija ‘Džihadističkim Mlادنkama’ Kao Samar Feminističkoj Borbi Protiv ISIS-a – Sa Stavom.” Libela, February 23, 2019. <https://www.libela.org/sa-stavom/10124-medijska-fascinacija-dzihadistickim-mladenkama-kao-samar-feministickoj-borbi-pro/>.

Takvi medijski prikazi žena unutar revolucije posredno onemogućuju istinsko oslobođenje budući da preveniraju širenje ideja potrebno za ostvarenje istog kroz neadekvatni prikaz težine utjecaja rodne hijerarhije koja prožima gotovo sve aspekte društva. Govori se o borbi za ravnopravnost žena u odnosu na muškarce, ali taj govor i dalje se odvija u okvirima postojeće hijerarhije, a dok god definicija ženske ravnopravnosti postoji kao striktno vezana za ideal muškarca, o istinskoj ravnopravnosti i oslobođenju ostaje nemoguće govoriti. Za oslobođenje, potrebna je potpuna promjena paradigme i osiguravanje ideološkog prostora u kojem žene postoje kao samodostatni entiteti, bez primjesa viđenja žene kao „inferiorne kopije muškarca”.

5. Zapadni pogled i diskreditacija ne-zapadnih revolucionarnih ideja

Također, osim kroz muški pogled na žensku borbu, revolucija u Rojavi se na određeni način diskreditira i kroz već prethodno ukratko spomenuti zapadni pogled na ljevici koji od ne-zapadnih revolucija ili zahtjeva nedostižan ideal ili ih pak krajnje nerealistično romantizira, o čemu mnogo govori kurdska akademkinja i aktivistkinja Hawzhin Azeez. Ponovo, čak i u „dobronamjernom” kontekstu kao što je slučaj pretjerane idealizacije revolucije u Rojavi i kurdske borbe u zapadnim ljevičarskim krugovima, pristranost privilegiranih i dalje ostaje više no očita kroz zahtijevanje izgradnje borbe potlačenih na način koji poštuje norme i resurse privilegiranih te popratnu osudu svakog odstupanja od onoga što se s povlaštenog stajališta smatra „čistom revolucijom”, „savršenom žrtvom”, „istinskim/om revolucionarom/kom” itd. Zapad, dakako, želi da se rješenje za opresiju (za koju je zapad uvelike i odgovoran) uklapa upravo u zapadni ideološki okvir. Kao što su žene nerijetko smatrane nesposobnima za stvaranje funkcionalnih narativa van okvira patrijarhalnih struktura moći te im je dodijeljena uloga pasivne perpetualne žrtve, ne-zapadni pokreti nerijetko su percipirani na sličan način – kao nedostatni za stvaranje vlastitih učinkovitih narativa van eurocentričnih iskustava revolucije i oslobođenja. Navedeno stvara percipirani disbalans između kvalitete i legitimiteta zapadnih i ne-zapadnih antikapitalističkih pokreta – putem prikazivanja zapadnog narativa kao superiornog te istodobno time i ušutkavajući one ne-zapadne budući da kao inferiorni nisu vrijedni jednake pozornosti od strane kako drugih pokreta tako i medija – inhibirajući na taj način njihovu međusobnu suradnju u svrsi borbe protiv postojećeg patrijarhalno-kapitalističkog sistema kao zajedničkog neprijatelja. Naime, zbog zapadnog poimanja žena s istoka kao neinteligentnih muških fantazija o kakvima govori Said i žrtvi kojima je potrebno spašavanje s jedne strane te zapadnih žena kao oslobođenih, sposobnih i inteligentnih (budući da orijentalistički mentalitet zapad, pa tako i zapadne žene postavlja kao mjerilo uspješne civilizacije), ideja koja se u kontekstu solidarnosti također javlja jest

ona zapadnih žena koje dijele slična ideološka uvjerenja kao i njihove istočne drugarice koja nalaže da žene s istoka ne mogu same te im ne treba tek puka solidarnost, već direktna pomoć i podučavanje od strane žena sa zapada koje su za razliku od njih „jake i emancipirane“.⁴⁴

Solidarnost koja iz navedene percepcije proizlazi nužno biva kontraproduktivnom. Iako može proizlaziti iz dobronamjernosti zapadnih saveznica i saveznika, solidarnost koja proizlazi iz orijentalističkog mentaliteta ne može omogućiti stvaranje ravnopravne internacionalne mreže kao ni internacionalizaciju antikapitalističke ženske borbe kao svojevrsan konačni cilj. Jedino što se njome postiže jest da se privilegirani status zapada još jednom iskorištava ne kako bi se pojačali glasovi sudionica istočnih pokreta, već kako bi se njihove glasove zamijenilo onim zapadnima. Zapadni glasovi tada „koloniziraju“ pokret postavljajući se ne na mjesto ravnopravnih saveznika, već na mjesto „glasova utišanih“ i svojevrsnih spasitelja.

„Kako tvrdi Said, i feministkinje i mnoge druge borkinje i borci za ljudska prava (...) uključili su se u kolonijalni projekt civiliziranja 'drugih'. Imajući na umu navedeno, u svom djelu *Kultura i imperijalizam* Said zamjećuje: 'Eurocentrizam je penetrirao srž radničkih pokreta, ženskih pokreta, avangardnih umjetničkih pokreta ne pošteđivši nikoga.' Saidova teza o eurocentričnom probouju u navedene pokrete vrlo se dobro reflektira na primjeru feminizma koji je na zapadu nerijetko fokusiran na 'civiliziranje drugih' i demonizaciju istočnih društava.“ (Hasan, 2005: 39)

Kako je već prethodno spomenuto, jedan od razloga zašto su Jedinice ženske zaštite stekle golemu popularnost na feminističkom Zapadu upravo je ukorijenjen u antagonizaciji istočnih društava, to jest, u konkretnom slučaju onih muslimanskih. YPJ nisu samo antikapitalističke, već i sekularne jedinice, nasuprot ISIS-a čiji su se borci kroz čitavo njegovo postojanje pozivali na Islam. Moguće je tvrditi da bi podrška YPJ-u bila mnogo manja kada navedene vojne jedinice ne bi bile sekularne, budući da isto zapadni diskurs smatra ključnom stavkom ženske emancipacije. Sekularni YPJ time se nalazi „na ideološkoj liniji zapada koji Jedinice ženske zaštite potom koristi kao pijuna u igri potpirivanja stava o civiliziranom, sekularnom zapadu kao odgovornom za društveni progres (budući da YPJ „preuzima“ određene zapadne vrijednosti), nasuprot barbarskom, religijskom dogmom obilježenom istoku utjelovljenom u ISIS-u kao terorističkoj organizaciji.“⁴⁵

Čak ako istovremeno prepoznaju i patrijarhat i kapitalizam kao zajedničkog neprijatelja, to nije garancija da će orijentalizirajući stav zapada spram istoka izostati. S obzirom na to da se, kada se govori o 'neciviliziranom barbarskom

44 Kollarova Marta. 2016. Good or bad agents? Western fascination with women and the construction of female objects during the ISIS/ISIL crisis. *Nordicom*.

45 Mohammadi Fereshteh. 2019. *Framing Kurdish Female Fighters: A qualitative content analysis of media representations of female fighters of Kobane in Arabic, Kurdish and Russian Media*. Södertörn University: School of Social Sciences

istoku' u prvom planu misli i na stereotip strogo patrijarhalnih, vjerski zadojenih, agresivnih muškaraca koji tlače žene i na njih gledaju isključivo kao na objekte, čak i u antikapitalističkim te deklarativno antikolonijalističkim feminističkim krugovima takav stav vrlo lako može rezultirati nenamjernim pokušajima spašavanja istočnih žena iz ralja patrijarhata te pretvaranjem čitavih pokreta u objekte spašavanja kroz nametanje vlastitih, „poželjnijih“ normi i obrazaca ponašanja. Naravno, poželjnije ne znači ništa drugo doli – sličnije zapadu. Solidarnost i podrška tada zapravo postaje uvjetovana asimilacijom kroz primjerice odbacivanje hijaba kao percipiranog simbola vjersko-patrijarhalne opresije ili pak nečim sličnim što samo po sebi, lišeno konteksta, neće utjecati na stvarno poboljšanje položaja istočnih žena, ali će zato zbog odnosa u kojem jedna strana nameće vlastita shvaćanja kao nužno superiorna, neosporno inhibirati učinkovitu internacionalizaciju ravnopravne antikapitalističke ženske borbe.

U jednu ruku, odnos srodnih zapadnih i istočnih borbi pomalo je ironičan, pogotovo kada se radi o onim ženskim buduću da su žene sa zapada istovremeno iskusile patrijarhalnu opresiju te mušku kolonizaciju vlastitog bića, ali i sudjeluju u kolonizaciji istoka iako možda nisu direktno umiješane u vojni ili ekonomski aspekt kolonizacije. Zapadne žene istovremeno su i kolonizirane i kolonizatorice, potlačene i tlačiteljice.⁴⁶

Budući da se ovaj rad bavi primarno ženskim aspektom revolucije u Rojavi, primjer istovremenih kolonizatora i koloniziranih ilustriran je koristeći žensku borbu, no ovaj fenomen nije ograničen tek na rodnu komponentu već pogađa lijeve antikapitalističke pokrete općenito čiji su pobornici na zapadu potlačeni temeljem klase, dok svojim klasnim saveznicima na istoku istovremeno postaju i tlačitelji kroz nametanje vlastitih modusa borbe prilagođenih vlastitim potrebama i iskustvu. Primjerice, iako se radi o ratom zahvaćenom, nestabilnom području čija je budućnost neizvjesna, gdje se mnoge akcije i inicijative provode *ad-hoc*, za potrebe zaštite života stanovništva formiraju se vojno-politički savezi s onima koji u mirnodopskim okolnostima „prirodni“ saveznici nikad ne bi postali, a pridržavanje ili žrtvovanje ideologije nekad čini razliku između života i smrti, sa zapada nailaze kritike poput one da primjerice ekonomskim zadrugama nedostaje kvalitetnije razrađen program i ideološka te teorijska analiza, da klasna svijest nije dovoljno visoka, da socijalistički model u Rojavi u dovoljnoj mjeri nije uzeo u obzir politički okvir ostatka svijeta van Sirije te da nedostaje nacionalizacije kakva je tipična za socijal-demokratski reformizam kakav smo imali prilike vidjeti na zapadu.⁴⁷

U stvarnosti itekako postoji prostor za pluralnost mišljenja i plasiranje različitih varijanti ideja koje se tiču načina ostvarenja društvene promjene budući da i zapadni i istočni ženski, lijevi antikapitalistički pokreti u svojoj suštini imaju gotovo istu povijest opresije, kao i vrlo sličan ideološki okvir koji se predlaže

46 Hasan Mahmudul. 2005. The Orientalization of Gender. *American Journal of Islam and Society*: 28–56.

47 Berger Nina. „Gegen Repression, Patriarchat und Krieg: Frauenkampf in Westkurdistan“. *Arbeiter Macht*. September 2015. <http://www.arbeitermacht.de/rm/rm47/rojawa.htm>

kao rješenje navedenoj opresiji. No, dominantnom patrijarhalno-kapitalističkom diskursu radi vlastitog je održanja u interesu poticati fabricirani jaz između istoka i zapada. Plasiranjem ideje o „dobrim Samaritancima“ koji „donose prava“ i „civiliziraju divlji istok“ za boljitak svijetu, dok se u stvari radi tek o perfidnom provlačenju kolonizacijskih tendencija (i u antisistemske pokrete) vladajući sistem stvara situaciju u kojoj solidarnost onemogućuje samu sebe. Sve dok univerzalnost ženske i klasne borbe ne bude prepoznata te njezina provedba ne postane zajednička bez obzira na „nesavršenost“ jedne ili druge borbe, nema govora o učinkovitoj internacionalizaciji, a time ni istinski moćnog otpora kapitalističkom patrijarhatu.

„Orijentaliziranost oslobođenja, objektivizacija i drugost naših revolucija je nešto što međunarodna ljevica mora, hitno sama sa sobom riješiti. Trenutna praksa nastavlja stvarati ideološke barijere, ograničavajući našu međusobnu povezanost i sprečavajući nadilaženje razlika i pronalaženje zajedničke osnove borbe.” (Azeez u Pavičić-Ivelja 2019: 1)

Kako nastavlja Hawzhin Azeez: „zapadni pogled’ je problematičan jer gleda na [ne-zapadne] oslobodilačke pokrete iz vrlo specifične i ograničene perspektive koja je daleko od stvarnih iskustava i stvarnosti ne-bijelih pojedinaca. U slučaju Kurda/inja, primjerice, zapadni akademici, muškarci, kroz povijest su najčešće bili oni koji su govorili o tome kako se osjećamo, kako reagiramo, kako mislimo. Naše borbe za oslobođenje su stoga analizirane skupom analitičkih alata koji su ograničeni u mogućnosti poimanja cjelovitosti i složenosti naših iskustava. Zapadni pogled voli jednostavne narative poput „mi protiv njih” ili pak „s nama ili protiv nas”. Upravo zbog inherentnih ograničenja unutar analitičkog repertoara bijelog, zapadnog pogleda, postoji mnogo nesporazuma i često pojednostavljenje naših borbi za slobodu na sasvim beskorisne načine. Jedan takav primjer je tekući diskurs o „Kurdima teroristima” i tekuće usporedbe YPG-a i YPJ-a s Kurdistanskom radničkom partijom. Zapadni pogled i pripadajuća mu institucionalizirana moć i privilegija doveo je do potrebe da se borba za oslobođenje Kurda/inja konačno stavi u kontekst kolonijalnog utjecaja i suvremene redefinicije granica Bliskog istoka te posljedične internalizacije istih. Zapadni pogled ne vidi međusobno povezanu prirodu višestrukih, odvojenih, a opet jačajućih oslobodilačkih pokreta i narativa.

Naši su životi mnogo složeniji nego što se to želi prikazati. Upravo iz tog razloga rješenje našeg oslobođenja je daleko složenije i teže nego što Zapadni, bijeli pogled može shvatiti ili biti spreman razumjeti.” (Azeez u Pavičić-Ivelja 2019: 1)

Kako i konstatira Azeez, povlaštena ljevica ne bi trebala moralizirati ili kritizirati mehanizme preživljavanja i izbore potlačenih, osobito kada je u velikoj mjeri propustila poduzeti potrebne mjere kako bi se educirala o nevjerovatno složenoj, višeslojnoj i intersekcionalnoj opresiji koju Kurdi/nje doživljavaju.⁴⁸

48 Pavičić-Ivelja, Katarina. „O Opresiji, Oslobođenju i Dekolonizaciji Revolucija: Intervju s Dr. Hawzhin Azeez.” Libela, January 14, 2019. <https://www.libela.org/razgovor/10061-o-opresiji-oslobodjenju-i-dekolonizaciji-revolucija-intervju-s-dr-hawzhin-azeez/>.

Uloga lijevice, ali i feminizma kao njezinog ključnog dijela, ne smije biti ona spasitelja, već njezina zadaća mora biti deteritorijalizacija i decentralizacija lijevih i feminističkih ideja, kao što ne smije izostati ni razumijevanje činjenice da postoje mehanizmi koji su nam kao ljudima na zapadu onemogućili stjecanje određenih znanja i shvaćanje određenih problema upravo zbog naše privilegirane društvene pozicije. Ono što je nužno jest odučiti naučeno, odmaknuti se od vlastite privilegije i aktivno raditi na stjecanju znanja o političkim prostorima kakve okupiraju „drugi“.⁴⁹

6. Zaključna razmatranja

Kako je moguće sumirati na osnovu prethodnog teksta, zbog utjecaja kombinacije muškog i zapadnog pogleda te njima uvjetovanih senzacionalističkih medijskih narativa vezanih za ženski pokret i njegovu ideološku pozadinu u sklopu revolucije u Rojavi, internacionalizacija borbe, na čemu uvelike i počivaju ideje revolucije u Rojavi uvelike se otežava jer se stvaraju razlike tamo gdje ih nema. Žene s istoka prikazuju se kakvim „egzotičnim“ fenomenima koje streme postizanju zapadnog ideala, dok se pritom ignorira činjenica da je u većem ili manjem obliku opresija koju proživljavaju žene bez obzira na geografsku lokaciju istih korijena. Iako sve žene uistinu imaju specifične detalje vezane uz potrebe vlastite borbe ovisno o području u kojem se ona odvija, glavna borba i dalje je zajednička svim ženama – kako ona antipatrijarhalna, tako i ona antikapitalistička. Kroz stvaranje podjela putem prikazivanja zapada kao superiornog te orijentalizacije istoka, one koje su revoluciju u Rojavi započele guraju se pod tepih i na neki način ušutkavaju te njihove istinske potrebe zanemaruju, dok se žene sa zapada istodobno lažno udaljuju od borbe koja im je istinski bliska, prikazujući ju u suprotnom svjetlu i ne pružajući dostatne informacije o razlozima koji stoje iza iste.

Kako bi uistinu uspješno internacionalno, antikapitalističko-feminističko djelovanje moglo biti uspješno, to su problemi koje trebamo nadići.

Moguće je smatrati da ključ nadilaženja navedenih problema leži u konstruiranju informirane solidarnosti koja prihvaća ne-zapadne antikapitalističke i antipatrijarhalne narative bez provlačenja istih kroz leće muškog i zapadnog pogleda. Takva solidarnost nikako se ne bi smjela svesti na „bivanje glasom utišanih“ budući da isto ponovo vodi u potencijalnu aproprijaciju revolucije od strane privilegiranih (muškaraca unutar patrijarhata, zapada u odnosu na istok itd.). Nužno je adresirati nedostatke „nesavršenih“ pokreta i revolucija, ali i prihvatiti iste te prepoznati specifičnosti konteksta u kojem se odvijaju. Kako smatra Hasan, nužno je razumjeti i da, iako konačni cilj to može biti, prioriteti po pitanju procesa kojim se dolazi do cilja ne moraju biti zajednički (stoga

49 Landry Donna and MacLean Gerald. 1996. Introduction. *The Spivak Reader: Selected Works of Gayatri Chakravorty Spivak*. 4–5.

primjerice percipirani nedostatak programa ekonomskih zadruga ili nedostatak nacionalizacije ne bi smjeli igrati presudnu ulogu, u ovom slučaju, u pružanju podrške revoluciji u Rojavi). Izvoz zapadne dogme na istok, ukoliko postoji želja za internacionalizacijom borbe, naprosto je nedopustiv upravo iz razloga što različiti dijelovi svijeta u sebi nose različite kontekstualne specifičnosti.⁵⁰

„Solidarnost ne bi trebala postojati na račun ušutkavanja ‘unutarnjih’ glasova, [u ovom slučaju] osobito glasova kurdskih žena. Odgovarajuća solidarnost pojačava kurdske glasove (a ne reinterpreтира što su oni zapravo htjeli reći ili što bi trebali reći), stvara platforme za njega, predaje mu mikrofon, povlači se i sluša, bavi se stalnom kritičkom samo-refleksijom. Solidarnost koja nam je potrebna jest ona pri kojoj u centru nisu aktivisti/kinje koje pružaju solidarnost, gdje naglasak nije na tome kako solidarni pokreti vide probleme s kojima se suočavaju Kurdi/nje, gdje oni nisu ti koji tumače i analiziraju opresiju koju nikada nisu osobno iskusili. Odgovarajuća solidarnost brani potlačene i preuzima obrazovni teret, ali također zna kada treba šutjeti, slušati i učiti.” (Azeez u Pavičić-Ivelja 2019: 1)

Bez obzira na činjenicu da je vrlo vjerojatno da mnogi pokreti nisu slijedili niti neće slijediti pravila nametnuta im od strane „vanjskih” promatrača, isto ih ne čini ništa manje vrijednima solidarnosti ni što bi to bio slučaj pri slijedećem navedenih pravila. Također, činjenica da pokret možda ne slijedi formulu pretpostavljenu mu od strane „superiornog” promatrača, ne smije poslužiti kao izgovor za senzacionalističko medijsko prikazivanje pokreta na način koji isti ukalupljuje u formulu koja mu istinski ne pripada u svrhu izbjegavanja suočavanja s mogućnošću postojanja alternativnih učinkovitih modela oslobođenja potlačenih koji zahtijevaju temeljitu rekonstrukciju trenutno postojećeg sistema kao i pripadajućeg mu dominantnog narativa.

„Imajući to na umu, svi imamo odgovornost podržati pokrete [poput revolucije u Rojavi], obrazovati se, odbaciti naše internalizirane predrasude i razmišljati o tome što nas takvi alternativni revolucionarni pokreti mogu naučiti o našim vlastitim društvima i tome kako se možemo uhvatiti u koštac s opresijom unutar vlastitih zajednica.” (Azeez u Pavičić-Ivelja 2019: 1)

Literatura

- Berger, Nina. „Gegen Repression, Patriarchat und Krieg: Frauenkampf in Westkurdistan“. Arbeiter Macht. September 2015. <http://www.arbeitermacht.de/rm/rm47/rojava.htm>
- Butler, Dean. “Turkey Struggles with Spillover as Syrian Kurds Battle Islamic State.” NewsWires: euronews: the latest international news as video on demand. Accessed December 20, 2019. <https://web.archive.org/web/20140922220715/http://www.euronews.com/newswires/2699412-turkish-deputy-pm-says-45000-syrian-kurds-enter-turkey-fleeing-islamic-state-advance>.

50 Hasan Mahmudul. 2005. The Orientalization of Gender. American Journal of Islam and Society: 28–56.

- Dirik, Dilar. "Western Fascination with 'Badass' Kurdish Women." *War & Conflict | Al Jazeera*. Al Jazeera, October 29, 2014. <https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2014/10/western-fascination-with-badas-2014102112410527736.html>.
- Dirik, Dilar. "The Revolutionary Feminists Fighting ISIS." *Green Left Weekly*. Green Left Weekly, July 15, 2017. <https://www.greenleft.org.au/content/revolutionary-feminists-fighting-isis>.
- Diyar, Zilan. "What Is Jineoloji?" *Komun Academy*, June 29, 2018. <https://komun-academy.com/2018/06/27/what-is-jineoloji/>.
- Godden, Maryse. "Beautiful female fighter dubbed the Angelina Jolie of Kurdistan dies while battling ISIS in Syria". *The Sun*. thesun.co.uk, September 7, 2016. <https://www.thesun.co.uk/news/1743401/beautiful-female-fighter-dubbed-the-angelina-jolie-of-kurdistan-dies-while-battling-isis-in-syria/>
- Gol, Jiyar. "Kurdish 'Angelina Jolie' Devalued by Media Hype." *BBC News*. BBC, September 12, 2016. <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-37337908>.
- Hasan, Mahmudul. 2005. *The Orientalization of Gender*. *American Journal of Islam and Society*: 28–56.
- "Jineology." *Wikipedia*. Wikimedia Foundation, November 24, 2019. <https://en.wikipedia.org/wiki/Jineology>.
- Kiraly, Miranda. 2015. The illusion of progress: a betrayal of women from both ends of the political spectrum. *Freedom Fallacy: The Limits of Liberal Feminism*: 57–67.
- Kollarova, Marta. 2016. Good or bad agents? Western fascination with women and the construction of female objects during the ISIS/ISIL crisis. *Nordicom*.
- "Kurdish 'Angelina Jolie' Reportedly Killed Battling ISIS." *The Jerusalem Post | JPost.com*, September 7, 2016. <https://www.jpost.com/Israel-News/Kurdish-Angelina-Jolie-reportedly-killed-battling-ISIS-467114>.
- Landry Donna and MacLean Gerald. 1996. Introduction. *The Spivak Reader: Selected Works of Gayatri Chakravorty Spivak*. 4–5.
- "LibGuides: Arab Spring: A Research & Study Guide * يبرعلا عيبرلا Syria." Syria – Arab Spring: A Research & Study Guide * يبرعلا عيبرلا – LibGuides at Cornell University. Accessed December 29, 2019. https://guides.library.cornell.edu/arab_spring/Syria.
- Malmgren Amelie, and Michelle Fabiana Palharini. 2018. *'Martyrs and Heroines' vs. 'Victims and Suicide Attackers'. A Critical Discourse Analysis of YPJ's and the UK Media Representations of the YPJ's Ideological Agency*. Master's diss. Malmö universitet/Kultur och samhälle.
- Mohammadi Fereshteh. 2019. *Framing Kurdish Female Fighters: A qualitative content analysis of media representations of female fighters of Kobane in Arabic, Kurdish and Russian Media*. Södertörn University: School of Social Sciences
- Öcalan Abdullah. 2011. *Ceribandinek Li Ser Sosyolojiya Azadiyê*. Neuss: Mezopotamien-Verl.
- Öcalan, Abdullah. 2013. *Liberating Life: Woman's Revolution*. International Initiative Edition.
- Pavičić-Ivelja, Katarina. 2017. The Rojava Revolution: Women's Liberation as an Answer to the Kurdish Question. *Časopis za povijest zapadne Hrvatske*: 131–153.
- Pavičić-Ivelja, Katarina. "[VIDEO] 'Ako Se Smatrate Feministkinjama, Podržite Rojavu u Obrani Od Turske' – Razgovor." *Libela*. Accessed December 23, 2019. <https://www.libela.org/razgovor/10463-video-ako-se-smatrate-feministkinjama-podrzite-rojavu-u-obrani-od-turske/>.

- Pavičić-Ivelja, Katarina. "Medijska Fascinacija 'Džihadističkim Mladenkama' Kao Šamar Feminističkoj Borbi Protiv ISIS-a – Sa Stavom." Libela, February 23, 2019. <https://www.libela.org/sa-stavom/10124-medijska-fascinacija-dzihadistickim-mladenkama-kao-samar-feministickoj-borbi-pro/>.
- Pavičić-Ivelja, Katarina. "O Opresiji, Oslobođenju i Dekolonizaciji Revolucija: Intervju s Dr. Hawzhin Azeez." Libela, January 14, 2019. <https://www.libela.org/razgovor/10061-o-opresiji-oslobodjenju-i-dekolonizaciji-revolucija-intervju-s-dr-hawzhin-azeez/>.
- Robinson, Julian. "Angelina Jolie of Kurdistan dies while battling ISIS: Woman fighter resembling Hollywood superstar is killed during clash with jihadists in Syria". Daily Mail. [dailymail.co.uk](https://www.dailymail.co.uk/news/article-3777518/Angelina-Jolie-Kurdistan-dies-battling-ISIS-Woman-fighter-resembling-Hollywood-superstar-killed-clash-jihadists-Syria.html), September 7, 2016. <https://www.dailymail.co.uk/news/article-3777518/Angelina-Jolie-Kurdistan-dies-battling-ISIS-Woman-fighter-resembling-Hollywood-superstar-killed-clash-jihadists-Syria.html>
- Said, Edward W. "Orientalism." Google Books, Penguin Books India, books.google.com/books/about/Orientalism.html?id=66sIHa2VTmoC.
- Tešija, Jelena. "Arhiv AFŽ-a Čuva Najvažnije Emancipacijsko Naslijeđe Koje Imamo – Razgovor." Libela. Accessed December 23, 2019. <https://www.libela.org/razgovor/6310-arhiv-afz-a-cuva-najvaznije-emancipacijsko-naslijedje-koje-imamo/>.
- "Timeline: the Rise, Spread, and Fall of the Islamic State." Wilson Center, October 31, 2019. <https://www.wilsoncenter.org/article/timeline-the-rise-spread-and-fall-the-islamic-state>.
- Thomas, Robyn. 2004. *Identity Politics at Work: Resisting Gender, Gendering Resistance*. Routledge.
- Şimşek Bahar, and Joost Jongerden. 2018. Gender Revolution in Rojava: The Voices beyond Tabloid Geopolitics. *Geopolitics*.
- Yahya, Wan Roselezam, Rahman, Emily Abd, and Zainal, Zainor Izat. 2010. Male Gaze, Pornography and the Fetishised Female. *The International Journal of Interdisciplinary Social Sciences*.

Primljeno: 24.05.2020.

Odobreno: 9.07.2020.

Katarina Pavičić-Ivelja

EUROCENTRIC ORIENTALIZATION OF THE ROJAVA REVOLUTION IN THE SERVICE OF DISABLING THE ESTABLISHMENT OF THE INTERNATIONAL ANTICAPITALIST FEMINIST STRUGGLE – An analysis of media representation

Abstract: Over the years, the Rojava Revolution has been the subject of many inadequate portrayals in the Western discourse – especially regarding its women and its anticapitalist nature. It is possible to say that the revolution in Rojava is presented in two main ways. On the one hand, the female revolutionaries become stereotypical male gaze “beauties with rifles“ who fill the headlines with their exotic, yet conventional beauty, docileness and tenderness which provides a counterbalance the barbarism of the Islamic State fighters. In this context, the armed revolutionaries deviate from patriarchal norms only enough to fulfill the male fantasy of the “warrior woman“. On the other hand, the “Western gaze“ reduces this movement to an “exotic experiment“ that cannot be seen as equal to the capitalist West and the privileged anticapitalist (feminist) left that operates within it. The reason for this is orientalization which places eastern movements within the framework of “uncivilized savages“ and eastern women within the framework of “helpless victims“. These views hinder the cooperation of the West and the East, as well as efficient international action, while maintaining the existing patriarchal-capitalist status quo. The aim of this paper is to provide a critical review of the popular portrayals of the Rojava revolution, to analyze the modes of Eurocentric perception that occur in anti-capitalist/feminist movements, but also to offer adequate solutions to achieve efficient modes of unified, international cooperation against the common enemy – the existing domination-based hierarchy within patriarchal-capitalist societies which prevent the formation of true social equality.

Keywords: eurocentrism, media portrayal, orientalization, Rojava, YPJ Solidarity